

Yıldızın anlattığı, insanın yaşadığı

Astronom yazar Anthony Aveni'nin, insanın farklı çağlarda gökyüzüyle kurduğu ilişkiyi ve iletişimi anlattığı kitabı *Yıldız Hikâyeleri*, Yapı Kredi Yayınları'ndan çıktı

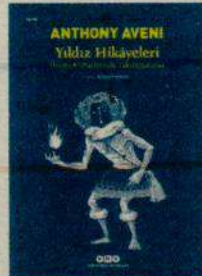
● YAĞMUR DİNÇ

İslâm filozofu Kindî, "Yıldızlar da ağaçlar da secde ederler" (Râh-mân 6.) ayetini işaret ederek göklerin ve yıldızların canlı ve akıllı varlıklar olduğunu iddia eder. Ve Farabî de "İnsan küçük âlem ve âlem büyük insan" der. Kâinattaki cümle mahlûkatın birbirleriyle olan bağı, insanın yeryüzündeki hikâyesinin başlamasından da öncesine tekabül ediyor aslında. Kozmosun sırrına vakıf olmaya çalışmak meşakkâtli bir iş, ancak yerdekilerin göklerdeki olan ilgi ve merakı şüphesiz insanlık tarihinden de eski. Beşerin yerküredeki serüveni başladığında bu giz, her çağda, her kültürde, her inanışta kendince açıklanabilir bir hâle getirilme gayretindeydi. Bu minvalde, kozmoloji üzerine yaptığı kültürel çalışmalarıyla bilinen Anthony Aveni'nin Erdem Gökyaran çevirisiyle Yapı Kredi Yayınları'ndan çıkan kitabı *Yıldız Hikâyeleri* 'Dünya Kültürlerinde Takımyıldızlar' alt başlığıyla dikkatleri üzerine çekiyor.

Antropolog, astronom ve yazar Anthony Aveni, *Yıldız Hikâyeleri* ile eski çağlardan bu yana insanların yıldızlarla kurduğu ilişkiyi irdelerken, kültürlerarası farklılıkları masaya yatırıyor. Tarih boyunca ortaya çıkan dünya kültürlerini sık sık Batı ile karşılaştıran Aveni, bu mirasın Batı dünyasına İslâmiyet, Ortaçağ ve Rönesans Avrupası ile Fransız Aydınlanması yoluyla intikal ettiğine de değiniyor.

Takımyıldızlarının nasıl isimlendirildiği konusu belki de *Yıldız Hikâyeleri*'ni eline alan birinin en merak ettiği meselelerden biridir. Sümerler, Mısırlılar, Mayalar, İnkalar, Aborijinler... Tüm bu kültürlerin ortak bir yönü var: Ahlakî konulardan ve toplumsal kurallardan, pratik ve manevi meselelerden, en acil ihtiyaçlar ve en gerçek dışı rüyalardan bahsetmek amacıyla takımyıldızları yaratmak. Kitabın en cezbedici yönlerinden biriye okuyucuya yıldızların hikâyelerini mitler yoluyla ulaştırmak. Yunan mitolojisinde Orion'un ıslah olmaz bir avcıya dönüşüp, gökyüzünde en belirgin olarak görüldüğü sonbahar sonlarının, aynı zamanda avlanma mevsimine denk gelişi bir tesadüf müdür mesela? Orion'un Azteklerde, Mayalarda, Çin hanedan kayıtlarında, Avustralya'nın üçra köşelerinde hangi figürlerle ne şekilde yorumlandığıysa *Yıldız Hikâyeleri*'ni içerik bakımından zengin kılan noktalardan biri.

Takımyıldızların hikâyelerini anlatmaktaki amacının gökyüzüne baktığımızda yaşadığımız deneyimin diğer deneyimlerle bağlantısını kurmak olduğunu söyleyen Anthony Aveni, Dünya Kültürlerinde Farklı Zodyaklar, Samanyolu Sagaları, Samanyolu'nun Karanlık Bulut Takımyıldızları, Gökyüzündeki İmparatorluk gibi başlıklarla merak uyandırdığı kitabı *Yıldız Hikâyeleri*'nde son sözünü şöyle söylüyor: "İnsanların yaşamını şekillendiren toplumsal ve dini değerlerin derinliğine nüfuz etmeden, herhangi bir kültürün astronomi bilgisini anlayıp takdir etmeniz mümkün değildir."

YILDIZ HİKAYELERİ

Anthony Aveni
Çevirmen: Erdem Gökyaran
Tarih
YKY
152 s, 24 TL

